

BUDAPESTA

22 Sept. st. v.

4 Okt. st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 37.

Anulu X.

1874.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Adunarea generala de la Oravit'a

a Societății pentru fondu de teatru romanu.

Oravit'a, 25 sept. (*Pregatirile, primirea comitetului, invetiatorii la dlu Iosifu Vulcanu.*) De vr'o câte-va septemani inteliginti'a romana din orasielulu nostru se afla in viua miscare. Ea se aduna, se consulta si face pregatiri, spre a primi Societatea pentru fondu de teatru romanu, care mane va deschide adunarea sa generala la noi.

Spre a conduce aceste pregatiri, ea a alesu unu comitetu, care — in frunte cu eruditulu nostru barbatu dlu Simeonu Manguica — a facutu tôte cele posibile, pentru că adunarea sè reësa si sè decurga câtu mai bine.

Eu credu, că acësta adunare va fi numeroșă, că-ci Oravit'a are unu cercu mare, alu carui inteligintia emulëza in spiritu nationalu cu acel'a d'aice, si care a respunsu totu-de-una cu adeverata insufletire la apelulu esțtu din centru.

Cu parere de reu amu aflatu, că presiedintele Societății, ilustrulu nostru barbatu dlu dr. Alesandru Mocioni nu va puté presidá acësta adunare, că-ci unele afaceri neamenavere luprescu d'a veni la noi.

Asta-di la 7 ôre diminëti'a o deputatiune a comitetului alesu de inteliginti'a romana d'aice a esttu la gar'a drumului de feru spre

a intimpinâ comitetulu centralu din Budapest'a alu Societății, care aveâ sè sosësca atunce.

Sosindu trenulu aparû in mijloculu nostru secretariulu comitetului centralu, dlu Iosifu Vulcanu, dimpreuna cu jun'a-i socfa, comunicandu-ni, că dsa va avé onôrea d'a represintă de asta-data intregulu comitetu, că-ci ceialti membri, avendu missiuni in alte parti, sunt impedeati d'a puté veni la acësta adunare.

Ôspetii nostri condusi la cortelulu destinatu, la 12 ôre si jumetate, invetiatorii romani de prin aceste parti, cari de câte-va dîle se afla adunati aice la conferintie, in frunte cu dlu invetiatoriu localu Iosifu Novacu, a mersu a salutá pe dlu Iosifu Vulcanu. Oratorulu deputatiunii a fostu numitulu domnu invetiatoriu, caruia dlu Vulcanu i-a respunsu, facëndu o paralela intre teatru si scôla.

Indata dupa prandiu se tienù o conferintia relativa la adunarea de mane, in care se hotari, ca cine sè se alëga mane presiedinte ad hoc?

—u.

Oravit'a, 26 sept. (*Deschiderea adunării.*) Prim'a siedintia a adunării se deschise adi la 3

óre dupa miédia-di. Spaciós'a localitate a casinei romane erá indeseuita de publicu, in care veduramu cu placere si o cununa frumósa de dame. Numerulu celoru presinti s'a urcatu mai la vr'o 300 de insi, compusi din protopopi, preoti, advocati, diregatori, notari, comercianti si tiereni.

Erá unu momentu solemnu, si bucurí'a erá intiparita pe fetiile tuturorora.

Despre decursulu siedintiei ve veti in formá in specialu din procesulu verbalu alu aceleia, pe care lu-alaturu aice dimpreuna cu tóte anessele sale. —u.

Procesu verbalu

alu adunarii generale a Societátii pentru fondu de teatru romanu, tienute in 26 sept. 1874 in Oravitia montana.

Conformu conclusului adusu de comitetulu centralu din Budapesta, unu publicu numerosu, in care si o cununa de dame, s'a adunatu in 26 septemvre a. c. dupa amiédia-di la 3 óre in Oraviti'a montana in localitatea casinei romane.

Domnulu secretariu alu societátii Iosifu Vulcanu, venindu in mijloculu adunarii impartasiesce, ca atátu dlu presiedinte dr. Alesandru Mocioni cátu si vice-presiedintele societátii Petru Mihali din cause impedecátore nu s'a pututu infatísiá la adunarea presinta, de aceea invita adunarea a alege unu presiedinte ad hoc si de atare lu-propune pe dlu dr. At. M. Marienescu, care se si aclama in unanimitate.

Dlu presiedinte ad hoc ocupa locul si deschide adunarea prin o cuventare fórté acomodata ce se alatura ací sub a)

Iupa acésta se alegu de notari ad hoc domnii: Ioane Lepa si Ioane Marcu.

Dlu Traianu Miescu saluta adunarea in numele ambeloru comune Oravitia montana si romana prin o cuventare potrivita, ce a fostu adese intrerupta de „sè traiésca.“

Secretariulu societátii dlu Iosifu Vulcanu cetesce raportulu comitetului despre lucràrile acestuia de la ultim'a adunare generala pana acuma

spre scientia, si se alatura acestui procesu verbalu sub b)

Totu dlu secretariu Iosifu Vulcanu cetesce raportulu despre starea casci, membrii si averea totala a societátii.

Conformu programei se alege una comisiune de 5 membri pentru revederea raportului cassariului. In urmarea acéstei

se alegu spre acestu scopu domnii: Traianu Miescu, Iacobu Popoviciu, Ioanu Madincea, Ioanu Mateserianu si Alesiu Munteanu.

Se alege un'a comisiune de 5 membri, carea va avé a primí inscrierile aceluor onor. domni, cari voru a fi membri ai societátii séu a dá oferte in bani precum si pentru a primí tasele de la membrii de pan'acum

In acésta comisiune se alegu cu unanimitate dd. Iosifu Novacu. Timoteiu Miclea, Basiliu Bordanu, Elia Lusigu si Ionu Vulcanu.

Se alege o comisiune de 5 membri, la care se voru aretá propunerile, ce se voru face spre inaintarea scopului societátii

Spre acestu scopu se alegá in comisiune dd. Avramu Nediciu, Simeonu Mangiuca, Georgiu Giuca, Sofroniu Pascu si Augustinu Miescu.

Domnulu advocatu Elia Traila tiene un'a disertatiune fórté frumósa despre imbratísiarea ideii si a teatrului romanu

Discursulu primitu cu deosebita placere se alatura acestui procesu verbalu.

Dupa aceea pasiesce dlu advocatu Simeonu Mangiuca si cetesce interesantulu seu elaboratu despre insemnetatea „Botaniceii“ la poporul romanu

Se primesce cu placere generala si se alatura acestui procesu verbalu.

In fine dlu presiedinte inchidesiedinti'a la 5 óre anunciandu tienerea siedintii vítórie pe mane dí la 11 óre nainte de amiédia di.

Acestu procesu verbalu se cetesce si se autentica fara nici o observare

Dr. Marienescu
presiedinte ad hoc.

I. Lepa
notariu.

Ioane Marcu
notariu ad hoc.

Iosifu Vulcanu
secretariulu comitetului.

Discursulu

cu care dlu dr. Marienescu a deschisu adunarea de la Oraviti'a a societății pentru fondu de teatru.

Onorata adunare!

Vi multiemescu de onórea ce mi-ati dat'o, si me simtu fericitu de a puté representá pe dlu presiedinte absinte.

Multora inca e necunoscuta caus'a teatrala; multi veti intrebá: De unde acésta idea? si cum am ajunsu la o adunare in Oraviti'a? se vi spunu. Dlu Iosifu Vulcanu in nr. 29 a „Familiei“ din 1869 a scrisu unu articulu: „Se fundámu teatru natiunalu“ si acolo a disu: sunt trei locuri de cultivare, scóla, biserica si teatru. In nr. 40 din 1869 dlu G. Craciunescu a scrisu: „Echo din Banatulu Timisianu la fundarea unui teatru natiunalu.“ Si echuri de aceste s'au audítu in tóte partile locuite de romani, incátu ide'a dlui Vulcanu a devenitu o dorintia generala a poporului romanu, si sementi'a aruncata a inceputu a cresce, candu inteliginti'a romana din Budapest'a inca in 9 fauru 1870 a datu unu apelu catra inteliginti'a romana din Budapesta citesce nr. 7 1870.) Resultatulu consfaturirii din 28 fauru 1870 a fostu apucarea de realizarea ideii, si inca in acelu anu la 5 oct. s'a tienutu antáia adunare generala in Deva, si s'au votatu statutele éra in an. 1871 sub scutul erei constitutiunale s'au intaritu de innaltulu gubernu. In acestu modu a dóu'a adunare generala a urmatu in Satu-mare, a trei'a in Timisior'a, a 4-a in Caransebesiu, si acuma in Oraviti'a.

Dloru! din apelulu ce vi-am cetitu, ati cunoscutu insemnetatea causei de adi, dar iertati-mi cá sè vi adresezu inca câte-va cuvinte.

In viéti'a popóreloru intra periode, ce se potu asemená in decursulu dñlei, cu nóptea, in decursulu anului cu iérna, candu nu este lumina putña, si candu pare, — cá totulu dórme.

Asié a fostu si viéti'a poporului romanu pana la 1848. Acestu anu se póte asemená in viéti'a lui, cu solstitiulu de iérna, candu se nasce lumin'a, si caldur'a sórelui; acestu anu a nascutu si pentru poporulu romanu, lumin'a culturei, si caldur'a libertății. Aceste s'au nascutu, si sub scutul prebunului nostru rege au crescutu, si astu-felu am ajunsu la primavér'a vietiei poporului.

La primavér'a, in carea totu romanulu se plece la lucrulu si lucrarea sa, dñcu la lucru,

cà-ci lucrulu e devis'a natiuniloru ce vreu se traiésca, si lucrulu se fia devis'a nóstra, cà-ci lucrulu e isvorulu sporiului materialu, si prin acest'a, a culturei.

Am inceputu si noi a lucrá, dar suntemu numai la inceputu, inse se lucrámu cu totii la aceea ce ni spune detorinti'a, ce se pretinde de la noi, cá de la unu poporu bravu, si ce convine libertatii tuturoru fratiloru. Se luámu esemplu de la economu, economulu se ostenece lucrandu cu sèp'a séu cu plugulu in agrulu seu, si dupa odina scurta rencepe la lucru, pentru cà are vointia de a gatá, si scia cá trebue sè gate. Acést'a truda, acést'a vointia tare s'o avemu si noi in causele de cultura, fiacarele dupa chiamarea si putinti'a sa, unulu cu manele, altulu cu pung'a, si alu treilea cu pén'a, dar toti cu vointia barbatésca, si atunci se nu desperámu de rezultatele culturei nóstre.

Dloru! cultivarea ni este libertatea, ni este esistinti'a, ni este vfitoriulu! Nu potu enumerá aci progresele cultivarii nóstre de la 48 incóce, cautati generatiunea si inteliginti'a romana de mai nainte chiar si numai din cerculu Oravitei, — si priviti adi in acésta sala, unde vedeti atátia barbati romani, generatiune nóua, epoca nóua, — si éta puterea culturei!

Precum am amintitu si pana aci, intre mijlócele culturei nóstre e si teatrulu natiunalu; imbratñsiati acést'a idea, spriginiti acestu scopu, cà-ci de si adese ori ne dñcemu seraci si la inceputulu culturei natiunale, faceti ce trebue se faceti, totu insulu cu putínulu ce póte, cà-ci precum dñce marele poetu alu nostru Muresianu:

„Ce mica fu si Rom'a,
Candu cauti a ei urdiéla,
Din simbure, intocna
Si cedrulu ese afara!“

Raportulu comitetului.

Onorabila adunare generala!

Raportulu nostru de asta-data are sè fia scurtu. Faptele vorbescu mai frumosu, decâtu ori ce vorbe mari. Ce amu facutu, veti vedé din resultatulu ce avemu onóre, a vi-lu aduce la cunoscintia; de si acest'a n'a corespunsu pe deplinu nisuintieloru si activității nóstre. Anulu reu ni-a pusu o pedeca mare in calea progresului. De siguru acest'a a fostu caus'a, cá multi membri inscrisi la adunările din anii

precedinti, de si invitati in publicitate, n'au respunsu inca oblegamentului luatu fatia cu Societatea.

E bine, cu tóte aceste fondulu Societátií nóstre in anulu trecutu s'a sporitu cu 1703 fl. 25 cr., si detragendu-se spesele, adi intregulu fondu se urca la sum'a de: 18,731 fl. 1 cr. si 1200 franci.

Numerulu membriloru a crescutu astu-felu: avemu 6 membrii fondatori, 147 membri ordinari si 4 cu subscrieri nedeclarate.

Éta, onorab. adunare generala, resulta-tulu activitátií comitetului.

Mai avemu sè adaugemu, cà intregulu fondu incassatu e inlocatu la institutul „Albina“, conformu decisiunii adunárii de la Sa-tumare.

In fine trebue sè mai raportediu, cà comi-tetulu a insarcinatu inca pana la adunarea presinte pe subscrisulu d'a purtá postulu de cassariu.

Informatiunile speciale voru urmá numai decátu in raportulu cassariului.

Oraviti'a 26 sept. 1874.

Iosifu Vulcanu
secretariulu comitetului.

Raportulu cassariului.

Onorab. adnare!

Comitetulu Societátií nóstre substituindu-me pe mine de cassariu si mai departe, pana la adunarea generala vítória, am onóre a rap-ortá despre starea cassei.

Pana la adunarea nóstra cea mai din ur-ma, tienuta la Caransebesiu in dílele de 27 si 28 aprile an. tr. starea cassei — precum se vede din alaturatulu raportu (I) alu comis-iunii alese atunce pentru esaminare — erá: 17,750 fl. 33 cr. si 1200 franci; si a nume:

Bani gata: Obl. de statu: Subscrieri:
4007 fl. 33 cr. 600 fl. 13,143 fl. si 1200 fr.

De atunci si pana 'n diu'a de adi a in-cursu la subscrisulu, precum se vede din Estra-sulu de sub II:

Bani gata: Subscrieri:
1285 fl. 25 cr. „ 418 fl.

Din acésta suma este a se detrage:

1. Desdaunarea votata la Ca-ransebesiu secretariului . 100 fl.
 2. Spesele de cancelaria in anulu decursu 22 fl. 57 cr.
- Sum'a: 122 fl. 57 cr.

Remanu bani gata incursi in an. trecutu: 1162 fl. 68 cr. si 418 fl. subscrisi.

Adaugendu-se la sumele pana la adunarea din Caransebesiu, resulta urmatóri'a stare ac-tualá a cassei:

Bani gata: Obl. de statu: Subscrieri:
5170 fl. 1 600 fl. 13,561 fl. si 1200 fr.

Adause acuma tóte sumele, starea totala a fondului Societátií nóstre e: 18,731 fl. 1 cr. si 1200 franci.

Din banii incassati:

1. la institutul „Albina“ sunt elocati, conformu libeleloru alaturate sub III. IV. . . . 5155 fl. 1 cr.
2. in cass'a comitetului se afla . 15 fl.

Sum'a: 5170 fl. 1 cr.

Obligatiunile private in archivulu secre-tariulu, ér obligatiunile de statu sunt depuse in cass'a Wertheimiana a fundatiunii lui Gozsdu, precum aréta si adeverinti'a de sub V. Oraviti'a 26 sept. 1874.

Iosifu Vulcanu
cassariu substitutu.

Estrasu

din Registrulu membriloru Societátií, de la 27 aprile 1873 si pana acuma.

1. La adunarea generala din Caransebesiu au in-cursu, conformu %, su-m'a 584 fl. — cr.
2. Venitulu unei represin-tatiuni teatrale data de artistulu I. D. Jonescu, la Caransebesiu cu oca-siunea adunarii generale 40 fl. — cr.
3. Venitulu unei represin-tatiuni teatrale data de junimea romana din co-mun'a Marcovetiu, la 27 fauru 1873 (2 %.) . . . 9 fl. 41 cr.
4. Dlu Vasiliu Catoca, pro-topopu in Borlesci a sol-vitu tacs'a de membru pe anulu 1873 6 fl. — cr.
5. Interese dupa 200 fl. scosi din cass'a de pas-trare din Budapesta si inlocati la institutul „Albina“ (3 %.) . . . 26 fl. 81 cr.
6. Interese dupa 100, sco-

4 %.	si din cass'a de pastrare din Sibíiu, si inlocati la institutul „Alb.“ (4 %.)	17 fl. 34 cr.
7.	Pentru cupónele obligatiunilor de statu (5 %.)	31 fl. 35 cr.
5 %.	5. Pré SS. parintele episcopu Ioanu Popasu a platitu sum'a subscrisa la adunarea din Caransebesiu	200 fl. — cr.
9.	Interese de la institutul „Albina“ pentru banii inlocati acolo . .	370 fl. 34 cr.
	Sum'a:	1285 fl. 25 cr.

Oraviti'a 26 sept. 1874.

Iosifu Vulcanu
cassariu substitutu.

Faceti teatru, Romani!

(S'a cetitu in adunarea societátii pentru fondu de teatru la Oraviti'a.)

Onorabila adunare!

Crearea unui fondu teatralu este scopulu, ce ne-a intrunitu asta-di aici.

Voimu sè facemu unu teatru nationalu pentru romanii cei dincóce de Carpati.

Unu teatru! Ce trebuintia avemu noi de dinsulu? Ce este teatrulu?

Teatrulu este mausoleulu gloriilor vechie, este asilulu limbei si literaturii nationali. Teatrulu este isvorulu, din care mintea ostenta cu necesurile dñnice, spiritulu, ostentitu de lupt'a pentru esistinti'a materiala bé si se improspetéza, bé si intineresce, bé din isvorulu dñneloru. Teatrulu este oglind'a viua, in carea se reflecta viéti'a sociale a trecutulu, a presentelui si a venitoriului.

In teatru, pe unu spatiu micu de scandure cá printr'unu farmecu ni se aréta trecutulu, ací ni se infatisiéza stramosii precum erau, mari ori mici, buni ori rei. In teatru ne vedemu pe noi insi-ne . . . Fapte maretie se desfasuira stralucindu inaintea ochiloru, ca sè ne insuffetiésca si sè ne imbarbateze. — Luptele vietiei se inscenéza ací naintea nóstra, facundu sè admiràmú vertutile si sufetele mari, se plangemu caderea nevinovatéi, sè ne ingrozimu de pecatu, sè despretiuimu patimele, sè ridemu de prostia.

Ací in teatru se desfasuira istori'a trecutulu, ací este scól'a mare publica a presentei, care merge pasiu cu moral'a, pasiu cu

inaintarea culturai spirituali, cà-ci teatrulu este termometrulu fidelu alu moralei si culturai unui poporu.

Faceti teatru, Romani! Si veti vedé esindu din negurele istoriei un'a dupa alt'a umbrele maretie ale strabunilor vostri, miscandu-se cu fala in ochii vostri, vorbindu catra voi limb'a de vitej'a, de reinviare. Ei voru luptá in fati'a vóstra inca odata luptele multe, luptele grele pentru limba si nationalitate, pentru scump'alu mosia, pentru dreptu si dreptate, si voi ve veti insuffetá privindu-le, si ve veti cunósce, ce ati fostu si ce aveti sè fiti.

Veti vedé ací pe Mircea betranulu, renundu trebele tierei sale si semnandu cu sãbi'a totu mai largu hotarulu patriei romane. Ací pe unu Ionu voda cumplitulu dimicandu cete de pagani, cari se ingroziau de elu ca de unu zmeu, câtu si nóptea se infiorau de sforaitulu cailoru crediendu, cà audu strigarea lui de batalia. Ací pe Tiepesiu struliumbatu si nebunaticu cum erá, semenandu váile cu codri din cadavre turcesci si prindiendu solfei marelui Sultanu turbanele cu cuie de capu.

Ací veti vedé pe dómn'a Chiajna, nezdreven'a femeia invertindu buzduganulu si strigandu resbuna :

Alei Dómne, Mihnule,
Mihnule, netihnule!

— Tiéra Moldovii nu-i tiéra de jafu!

Ast'a nu-i tiéra de cani
Si e tiéra de Romani!

Ací veti vedé pe Stefanu celu mare, care „n lume sémenu n'are“ ací pe mama sa brava. Bratiulu seu in taberi mfi de morti impar-te, — dar in frantu de puterea turciloru si gonitu in mediu de nópte — éta-lu cere de la mama sa intrare in cetate, — ea inse nu cunósce pe ffiulu seu decátu invingatoriu si lutramite éra-si de unde a venitu, de nou la lupta, de nou la mórte.

Lupt'a reincepe, turcii sunt goniti,
Cadu cá nisce spice, de securi loviti.

Si cu fala spune apoi ostanulu vitézu haulindu langa boii aratori :

Pan' a n'ajunge plugariu
Aveam falnicu armasariu,
Si o ghióga nestrugita
Cu piróne tñtuita,
Carea candu o invertiam
Prin dusmani prócea faceám
Câte optu pe locu turtiam.

Abié se liniscè inse tiér'a abié se intórse tieranulu la cornele plugului — pe unu ceasu ca sè si-are locu de-unu pasu, — si éra-si se aude din munte in munte tulniculu resunandu si din verfulu movilei voiniculu Burcelu strigandu :

Sari Stefano la hotara
C'au intratu sabia 'n tiéra !
Si Stefanu lu-audiá
Ca unu zmeu se rapediá
Si nici urma remaneá
De tataru in tiér'a sa . . .

Acé in teatru veti vedé pe Mihaiu bravulu in fruntea ceteloru sale neinvinse, alungandu hordele barbare din tiéra cu o mana, cu alt'a stringundu la olalta legaturele intre frati si intrunindu toti Romanii intr'o patria sub o lege sub unu domnitoriu ! Dar éta in momentulu, candu oper'a mare a dorintieloru de seculi erá sè se implinésca, fara veste, cu violenía o mana scelerata lu strapunge, si cu elu de odata se dîce, cà s'a vediutu apunendu si sórele nostru pe multu tîmpu . . .

Faceti teatru, Romani ! In teatru, in teatruulu nationalu are sè se redice velulu, ce a cuptusîtu pana acuma viéti'a adevérata, spirituala a poporului romanu — literatur'a lui, — care velu abié acum de curendu s'a redicatu de unu coltiu prin marele poetu Alesandri si mai multu prin pré demnulu si neobositulu nostru literatu dlu dr. Marienescu.

Dvóstre asemene veti fi sciindu, ce comori, ce petre scumpe, ce margaritarie ale geniului poporalu a scosu pana acum dsa la lumina, ce cadre de granitu ale caracterului nationalu a scosu din ruinele milenarie, peste cari pana acuma au clocitu numai uitarea si cóbele rele.

Aceste voru avé literatii nostri a le cioplí, ca sè puna unu fundamentu bunu durabilu acelu mare edificiu, sub care siguru póte refugí unu poporu de perire ; aceste voru avé a le ciselá, ca sè decoreze altariele panteonului literariu ; aceste tóte voru avé a le aduná si a le depune in teatru, ca in espusetiunea univesale a progresului spiritualu.

Faceti teatru, Romani ! Se vedemu amblandu, vorbindu, vietuindu inaintea ochiloru nostri imperati, fetiori de imperati, feti logofeti, Dafini sí Afini, Iliane Cosandiane, Line Chiraline, cari fiantie mitice le-a luatú Romanulu de pe ceriu dintre stele, si li-a datú trupu si viétia, si le-a pusu pe pamentu se amble intre ómeni, si acestor'a Romanulu in fantasi'a

sa admirabile si fara margini — siedindu in cenusia la vetr'a de focu — li-a ziditu palatiuri tóte de auru si argintu spre locasiu, li-a creatu dumbrave verdi si umbróse de desmerdatu si lacuri de lapte pentru scaldatu.

Sè le vedemu si éra-si sè le vedemu cà-ci aceste sunt mosceniri vechie-vechie, din léganulu omenimii, de odata cu plasmuirea lumii, si au remasu din genunchie in genunche pana astadi pana la noi, si nu este poporu pe fati'a pamentului sè le fia pastratu mai frumóse si sè le fia invescutu in haina mai poetica. Sè urmámu pe celelalte popóre, cari au venitu la cunoscintia de sine, sè culegemu, sè scótemu din pulberu averile nóstre frumóse, scumpe, ca sè le totu vedemu si sè nu le mai perdemu. Sè nu fia ca moscenirea nóstra cea mai pretiósá, cea unic'a datatoria de viétia curatu nationale sè fia caditu la celu din urma genunchie si se ajunga in man'a strainiloru.

Faceti teatru, Romani, faceti teatru ! Sè ni vedemu romanulu precum este, cum vietuesce, cum gandesc si cum vorbesce.

Sè-lu vedemu din léganu, candu mama sa i canta :

Nani, nani cu mam'a,
Cà mam'a ti-a descantá
Sè te faci unu vitézu mare
Ca domnulu Stefanu celu mare,
Sè fii verde la resboiu
Sè scapi tiér'a de nevoi.

Nani, nani dragulitia,
Cresce-ai ca o garofitia,
Sè fii nalta, trestióra,
Blanda ca o torturea,
Si frumósa ca o stea —

Sè-lu vedemu, candu e de scóla ; sermanulu tata se tenguieste :

Nu am pane, nu am sare,
Tóte le-a dusu . . . vremea grea.
Si mi-asiu dá pruncii la scóla,
Dar nu potu cu straiti'a góla.

Sè-lu vedemu ca junelasiu :

Aolio, mama Iliana,
Cauta-mi vre o buruiana,
Si cu mine ti-fá pomana,
C'a fi adi o septemana
Am vediutu pe la fontana
O puicútia de romana.

Aolica d'aolica,
Multu mi-e draguliti'a mica,

Si-asiu lasá-o de-a mai cresce,
Dorulu cruntu me pridesce.

Elu si-alege adeverat'a animei sale, si nu
e in lume ca ea de frumósa :

Ceriu-i mare, stele-su multe
Si mai mari si mai menunte,
Dar cátu sunt de luminóse,
Nu-su ca Liti'a de frumóse.

Si Liti'a i respunde :

De-ar fi dorulu vendiatoriu
Si badea cumperatoriu,
Eu pe dorulu vinde-l'asiu
Pe badea cumperá-l'asiu.

Liti'a se sfiesce :

Fugí incolo, vina 'ncóce
Siedi binisioru, nu mi-dá pace,
Lasa-mi man'a, nu mi-o frange,
Ia-me 'n bratie de me stringe.
Vrei o flóre? nu ti-dau flóre,
N'a-ti guriti'a 'ndulcítória.
Vrei ce vrei, eu vreu — nu vreu —
Si ti-dau totu sufletulu meu.

Sè vedemu pe roué-ulu romanu :

Pe mine ce m'a mancatu?
Sieste fete dintr'unu satu
Ce-a fostu verde s'a uscatu,
Ce-a 'nfloritu s'a scuturatu,
Ce-am iubitu eu n'am uitatu.

Sè-lu vedemu in pasiunile sale verde, na-
turalu :

De micu seracutiu de mine,
Crescui totu pe mani straine.
Seracutiu de maic'a mea!
Me bagai la ciobanu sluga
Mi-detera catia, gluga.
Luai oile 'n pornéla,
Sè le ducu la pasiunéla.
Lupii 'n gona le luara
Jumetate le mancara
Seracutiu de maic'a mea!
Candu vediui in cea din urma
C'o sè remanu fara turma,
Plecu la bilci dupa tocila
Cu gandulu cam pe tesila.
Candu trecui la crásma 'n vale,
Crásmarés'a mi ese 'n cale
Si me striga: Vin' baiete!
Si sè gustu vinulu mi-dete.
Vinulu bunu, acou'a mare,
Beui vinulu de gustare,
Beui trei dile de véra,
Strigandu: scóte mereu, éra!

Cu lautarii si cu glóta
Beui, frate, turm'a tóta.
Éca veni si Romanulu
Pagubasiulu si stepanulu,
Me legà vertosu de cóte.
Seracutiu de maic'a mea. —
Si-asié, nene, din betia
Me trezii in puscaría.

Dar apoi struliumbatulu nu se indirepta :

Canta puiulu cucului
Pe córnelu plugului,
Canta o mérla pe teléga
Si de mine se totu léga.
Cuculu canta, merl'a díce:
„Nu ti-bé banii, mei voinice,
Cà ti-e carulu farematu
Si plugulu neferecatu
Si pamentulu nelucratu.“
— Cucule, jivina rea,
Nu portá de grigea mea;
Merlusca pasere sura,
Nu mi-totu banui din gura,
C'oiu veni cam tulburatu
Si-oiu cadé intr'unu pecatu,
Si-oiu sparge cuibu iorulu
Si-oiu rupe pliscusiorulu!

Sè vedemu Romanulu in vitejfele sale,
aruncandu-se pe sioimulu voinicu si sarindu
pentru tíera;

Sioimulu veselu nechezandu,
Sborulu iute netedindu,
Iepuresce, ogaresce,
Paseresce, fulgeresce —
Asterne-se drumului,
Ca si ierb'a campului,
La suflarea ventului.
Si si-misca copitele
Ca sioimulu aripele.

Frundia verde de negara
Vai sermana biét'a tíera!
Hai copii la cei stejari,
Sè taiámu nescái-va pari,
Tíer'a se ni-o tiercuimu
Si de iezme s'o ferimu!

Sè-lu vedemu necajitu, hulitu, de toti
batjocoritu, candu sta a crede, cà :

N'are locu in tíer'a lui
Si i ca plev'a campului!

Sè vedemu pe Romanulu mostu si pe ro-
man'a baba, nu mai putínu verdi si naturali:

— Fost'ai leleo, candu ai fostu —
Si-ai remasu unu lucru prostu.

— Fost'ai badeo omu voinicu,
Si-ai remasu omu de nimicu.
— Avusi leleo floricele,
Si-acum ai sberceli la pele.
— Avusi badeo ochii dârji,
Si-acum esti cu trupu 'n cârji
— Fost'ai leleo cu lipici,
Si-ai remasu cu fugi de aici.
— Fost'ai badeo omu vioiu
Si-ai ajunsu chiar unu strigoiu!*)

Faceti teatru, Romani! Că-ci teatrul este chematu a representá pe romanu in originalitateá lui, in faptele, credintiele, datinele si fantasiile lui, ca sè-lu cunósca lumea, si sè se cunósca elu insu-si pe sine. Teatrul nationalu e chematu multu si mai multu a naltia pe romanu chiar prin credintiele, datinele si fantasiile sale proprie la locul de marire, unde e meritul se stea; că-ci romanulu ca sè se desvólte si se inainteze ca romanu trebuie sè-si nutrésca spiritulu si anim'a cu ace'a hrana, ce a gustatu din copilaria sa. Dă-i hrana straina, si vei produce aci sporade de cosmopoliti pripiti la minte; colo inse trupin'a, mass'a va remané izolata in prostia si dobitocia:

Credintiele traditionale ale poporului, purcese din contemplatiunea cea mai agera si ingeniósá a naturei si a universului se voru preface in superstitiuni grosolane, datinele lui nu se voru mai intielege séu voru perfi, fantasiile lui de celu mai inaltu sboru poeticu, se voru tevelí in mocirla, granitele meditatiuniloru sale seculare i voru fi bune pentru sarcofage, éra margaritariile geniului seu se voru preface in carbuni!

Asié voru perfi tóte ale acestui poporu clasicu, cum lu-numesce dlu Marienescu; — si ar fi mare blastemu de la Domvedieu sè péra unu asié poporu, díce dlu Misailu...

Dara faceti scól'a mare, publica — pentru bogatu si seracu, — faceti teatru, Romani!

E. Traila.

Oraviti'a, 27 sept. (Banchetulu.) A sér'a la optu óre o mare parte a membriloru Societáti pentru fondu de teatru romanu, cari participara la acésta adunare, se adunara in sal'a de balu alu otelului „La Coróna“ la unu banchetu.

Numerulu celoru presinti se urcá la vr'o 120,

*) Citatele a se cautá in monumentalulu opu: Poesie poporale ale Romaniloru adunate de Vas. Alesandri. Bucuresci. Tipografia lucratoriloru asociati 12. Pasagiulu romanu.

intre cari vediuramu cu multiamire si o ghirlanda frumósá de dame incantatórie.

Conversatiunea a fostu fórte animata si s'au rostitu mai multe toasturi. Celu d'antáiu toastu fu rostitu de secretariulu comitetului centralu, dlu Iosifu Vulcanu, ca represintantu alu comitetului — intru prosperarea Societáti si pentru membri coi noi ai sei. Dlu Marienescu inchiná intru sanetatea dlui Vulcanu; éra acest'a pentru fostulu seu conducatoriu literariu dlu Marienescu; dlu Traianu Miescu pentru damele presinte, si in specialu intru sanetatea dómnei Aurelia Vulcanu; dlu prot. Madiuca pentru natiunea romana; dlu adv. Timoteiu pentru junimea romana; dlu protopopu din Oravitia Popoviciu pentru inteliginti'a romana; dlu Vulcanu pentru presedintele Societáti dlu dr. Alesandru Mocioni; dlu Bodi Munteanu pentru mamele romane; dlu Vulcanu pentru dlu Sim. Manguica; dlu Ionu Marcu in numele inventatoriloru pentru inteliginti'a rom.; dlu Manguica pentru poporulu romanu, etc. altele multe.

Societatea s'a imprasciatu sér'a la 11 óre, pana candu music'a o delectase cu cele mai alese piese musicale romane.

Procesu verbalu

despre a dóu'a siedintia a Adunárii generale a Societáti pentru fondu de teatru romanu, tienuta la Oravitia in 27 septemvre 1874.

1. Presedintele ad hoc deschide siedinti'a la 11 óre inainte de miédia-di totu in sal'a casinei romane. Se cetesce procesulu verbalu alu siedintiei trecute, si

se verifica fara nici o observatiune.

2. Conformu ordinei de dí, presedintele invita comisiunea alésa pentru inscrierea membriloru noi si pentru primirea tacseloru, a raportá despre resultatu.

Se decide, ca comisiunea respectiva se remana permanenta inca in totu decursulu dílei, si continuandu-si lucrarea, se transpuna resultatulu spre revedere comisiunii care se va alege la finea siedintiei pentru verificarea procesului verbalu de adi.

3. Conformu ordinei de dí, presedintele invita comisiunea alésa pentru revederea socótei cassariului a vini cu raportulu seu.

In urmarea acesteia dlu Traianu Miescu, ca raportoru alu acelei comisiunii, raportéza, că comisiunea esaminandu raportulu cassariului substitutu, l'a aflatu in tóte corect;

dreptu aceea propune a i se dá absolutoriu si a i se votá multiamita protocolaria.

Se primesce in unanimitate, ér raportulu se alatura aice.

4. Presedintele invita comisiunea pentru propuneri a raportá.

In urmarea acesteia, raportorulu comisiunii dlu Simeonu Manguica, propune a se dá dlui secretariu Iosifu Vulcanu o desdaunare de o suta de fl. pentru spesele sale de caletoria.

Se primesce unanimu.

5. Urmandu deciderea locului si dîlei viitórii adunári generale, la propunerea dlui Ios. Vulcanu.

Siedinti'a se suspende pe cinci minute pentru consultare.

6. Redeschidindu-se siedinti'a, dlui Ios. Olariu, in numele inteligintiei romane din Resitia, invita viitóri'a adunare generala acolo.

Invitatiunea, dupa óre-cari desbateri, se accepta, si astu-felu viitóri'a adunare generala se va tiené in orasiulu Resitia.

7. Relativu la diu'a viitórii adunári generale, se decide, ca comitetulu centralu, in contielegere cu inteliginti'a nóstra din Resitia sè defiga terminulu.

8. Presiedintele propune a se alege comissiunea pentru verificarea procesului verbulu alu siedintiei de adi, si pentru revisiunea raportului comissiunii de inscrierea membriloru si primirea tacselor.

Se proclama dnii: Elia Traila, Simeonu Mangiuca, Baltazaru Munteanu, G. Giuca, I. Tieranu.

9. Dlu dr. At. M. Marienescu cetesce diu opulu seu „Serbatorile romane vechi d'n imperiulu romanu“ — serbatórea „Saturnalia.“

Adunarea lu-asculta cu viua complacera, ér opulu se alatura acestui procesu verbulu.

(Se va publicá mai tardiú, dimpreuna cu alu dlui Mangiuca, fiindu ambele mai voluminóse. Red.)

10. Dlu Ionu Popoviciu, protopopu, propune a se votá multiamita dlui presiedinte ad hoc pentru conducerea adunárii, si comitetului centralu.

Se primesce cu aclamatiuni viue.

11. Secretariulu comitetului centralu aduce multiamita inteligintiei romane din Oravitia si in specialu comitetului arangiatoriu pentru bun'a primire.

12. Presiedintele inchide adunarea cu o cuventare acomodata, si

adunarea se despartiesce in mijloculu unui entusiasmu generalu.

Dr. Marienescu
presiedinte ad hoc.

Ioane Marcu
notariu ad hoc.

Ionu Lepa
notariu.

Iosifu Vulcanu
secretariulu comitetului.

Membrii comissiunii verificatórie:

S. Mangiuca.

George Giuca.

Elia Traila.

Bodi Munteanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S A L O N U

Suveniri de la — „fratuti.“

Orasiu cá Oravitia si omu cá Romanulu — ba!

Am patíu-o!

Ceea ce n'am crediutu nici odata, éta s'a intemplatu! Amabile cetitórie, eu nu mai sum — Romanu!

De candu?

Nu de multu. Numai de patru dîle. De candu adeca am sositu aice in Oravitia la adunarea Societá-tii pentru fondu de teatru romanu.

Grea pedépsa pentru mine. Dar n'am incatràu. Acést'a e sórtea tuturoru celoru ce vinu in acestu orasiu dragalasiu. Locuitorii mosteni de aice, ca nesce *fratuti* dulci, cu asié dragoste mi-ti-lu primescu pe fia-care strainu ce vine aice, încátu nu numai lu-provódu cu tóte in abundantia, dar i dau si nume, si i dícu — *bufanu*.

Asié dara éta-me-su si eu — *bufanu*!

Fratuti si *bufani*, din acestia se compnnu locuitorii ambeloru orasie: Oravitia romana si montana.

Dóue orasie, dar amendóue la olalta au numai o strada. Acést'a inse e atátu de lunga, ca si o poesía de ale lui Vacarescu. Pleci dimineti'a de la unu capetu si flamendiesci pana la capetulu celalaltu.

Fiindu aice numai un'a strada, nu cumva sè te pu peccatele a intrebá de óre-care oravitianu, cà pe care strada siede?

Acésta ar fi o satira, pentru care elu se supera. Ve facu dara atenti asié intre patru ochi, ca nu cumva sè rateciti.

*

Dar nu numai strad'a, ei tóte te suprindu aice placutu.

Positiunea romantica, inteliginti'a numerósa, incantatoriulu portu popularu, ospitalitatea...

Ah! ospitalitatea!...

Celu ce n'are idea de ospitalitatea romanésca, care ti-pandesce tóte gândurile intime, care ti-realizéza tóte aspiratiunile secrete — inainte de a le pronuciá, acei'a n'are decátu sè vina la — Oravitia.

Aice apoi va vedé, cà in adevveru se afla intre nesce — *fratuti*; si se va convinge de adevverulu cuvintelor din toastulu dlui Mangiuca, cà: „Orasiu ca Oraviti'a si omu ca Romanulu — ba!“

*

Dar opregele cu chitiele!...

Dumineca dupa miédia-di am fostu la „jocu“, care de asta-data se tienú in avli'a bisericei.

Am fostu, am vediutu si am remasu incantatu.

Am vediutu poporulu dantiandu.

Feciori ca bradii muntelui si copile dragalasio saltau acolo cu fericire.

Feciorii ca feciorii, dar fetele m'au suprinsu de totu.

Déca si Sabinenele au fostu asiá fiintie pitóresci, nu me miru, cà au fostu rapite.

Joculu, frumseti'a si costumulu loru pitorescu, mi-au formatu unu tablou incantatoriu ce nu-lu voir uitá nici odata.

Si cum me uitám la ele, de multe ori mi-viniá sè credu, cà unele dintr'insele dóra nu sunt tierance, ci domnisióre in costumu poporalu.

Mai alesu un'a din ele, a dóu'a in hora, cea cu fulgere in ochi si cu surisu pe buze, néosi'a romancutia cu mersulu ei leganatu, cu...

Pst! nu cumva sè me audia nevest'a!

*

Dar opregele cu chitiele!...

Am audítu multu vorbindu-se de frumseti'a loru si de artea cu care sunt lucrate. Am si vediutu singuraticie piese pe la espositiuni; dar atâte, in asié multe variatiuni, si imbracate de nesce fiintie viue atátu de dragalasie, n'am mai avutu ocaziune sè admiru.

La vederea loru eram asiá de entusiasmatu, incátu mai cà me superasem, cà bunulu Dumnedieu nu m'a creatu si pe mine tieranca romana, sè fiu pututu purtá oprege de aceste!

Dar asié, opregulu peste fracu — nu se potrivesce.

*

Dintr'unu balu in altulu...

Din balulu poporului — in cel'a alu inteligintiei.

Acest'a s'a deschisu sér'a la 9 óre in spaciós'a sal'a a otelului „Corón'a.“

Cunun'a de óspeti, adunata aice, numerá la vr'o 500 de flori, floricele, florióre, din cari unu cunoscutu mi-a compusu urmatoriulu buchetu:

Dómnele: An'a Marienescu, An'a Mangiuca, Vui'a, Leliti'a Lepa, Sporea, Botosiu, Fometescu, Matild'a Miescu, Miescu, Miclea, Nedelco, Nuss, Lustig, Bordanu, Ioanoviciu, Filipoviciu, Popoviciu, Amali'a Vulcanu, Madincea, Vasile'a Miletici, Iuli'a Popoviciu, Nin'a Nicodimu, A. Popoviciu, S. Petroviciu, si — Aureli'a Vulcanu.

Domnisiórele: Mariti Veliceanu, (gratíós'a,) Popoviciu, Irimi'a, Elis'a Nediciu, Popoviciu, Stepanu, Berker, Bibl, Ioanescu, Avramescu, Sierbanu, Simu, Petroviciu, Braia, Braileanu, Mar'a si Fani Pocreanu, Popescu.

Vr'o 80 de parchi au jucatu quadrillulu. In pausa „batut'a“ a fostu batuta de Calusieriulu.

Toastu nu s'a dísu, si asié nime nu s'a uritu.

*

Incheiu aceste suveniru schitiate cu fug'a, cà-ci plecâmu la Anina.

La revedere — de acolo.

Josif'u Vulcanu.

bufanulu.

CE E NOU?

** (Rectificare.) In nrulu 32 alu fóiiei nóstre amu fostu luatú notitia despre chiamarea dlui profesoriu din Blasiu I. M. M. la Orade pentru a ordiná biblioteca episcopesca de acolo. La recercare competente declarâmu, cà tóta notiti'a nóstra a provenitu, cà si la alte diuarie, mai multu dintr'o neintielegere.

** (Caletori'a unui locomotivu nóptea.) La Soisson unu masinistu de la calea ferata, vediendu, cà in locomotivu nu este apa, lu-indreptá — in contra ordonantie — insu-si catra fantana. Inse abié plecá locomotivulu, elu observá, cà nu e capabilu a-lu opri. Deci sari josu, si locomotivulu incepu sè inainteze cu sgomotu mare. Numai decátu se telegrafá la tóte statiunile, si abié la a trei'a se putú opri.

** (Epilogu la scandalulu de la Mehadia.) In nrulu 34 alu fóiiei nóstre inregistrâmu — dupa fói'a nemtiésca din Timisióra — cà ministrulu Boerescu, sosindu la Mehadia ar fi tinsu a dá satisfactiune unguriloru, induplecandu pe Romani a cere iertare. Indoindu-ne de autenticitatea acestei sciri si dorindu a afá adevverulu, éta ce ni scrie din Mehadia o persóna competente: „Adevverulu este, cà 3 díle dupa scandalulu sciutu, a vinitu dlu ministru Boerescu aice, si in momentulu candu s'a datu josu din trasura, s'a dusu la dinsulu administratoriulu báiloru de aice br. Barko, insotítu de evreulu dr. Chorin, si l'au informatu. Cum l'au informatu, nu sciú; destulu, cà totu in diu'a acést'a a convenitu si dr. Popoviciu cu dinsulu, si l'a intrebatu despre cele petrecute. Acest'a i-a povestitu tóte precum s'au intemplatú in adevveru. In fine ministrulu i-a dísu, cà Romanii nu trebue sè céra satisfacere si sè se impace cu ungurii, ceea ce elu li-a si promisú a esoperá. Dlu dr. Popoviciu i-a observatu, cà acésta este peste putintia, fiindu cà Romanii ascépta — in urmarea plansorii telegrafice catra presiidiulu ministeriului ungrescu — o satisfacere. Acum erá tocmai timpulu, candu se invitau toti óspetii din bái la balulu ce l'au facutu Romanii-aice, si erá proiectatu, ca br. Barko si dr. Chorin sè nu se invite. Ministrulu Boerescu a promisú ambiloru, cà li va esoperá si loru invitatiune la balu. Romanii inse n'au vrutu cu nici conditiune sè invite pe persónele respective. Atunci dlu Boerescu s'a adresatu unui ovreu de la Bucuresci si a nume dr. Glück si altora, ca sè induplece pe Romani, sè vina o deputatiune la unu locu si o óra destinata de dinsulu, si sè incerce a-i impacá cu ungurii. Romanii aflandu acést'a, s'au indignatu pe dlu ministru, dicéndu, cà ei nu sunt deprinsi a lingusi pe insultatori, si asié nu s'a dusu nici unulu. Romanii, cari a petrecutu aice, nu au fostu toti Rosii, cum scrie fói'a nemtiésca, ci a fostu si rosii si albi, ómeni de mare importantia; au fostu o suma de senatori, deputati, procurori de la curtea de casatia din Bucuresci, generali, ex-ministrii, coloneli, prefecti, presiedenti la tribunale, proprietari mari, advocati, negutiatori si alti ómeni de frunte din Romania, cari n'au voitú ca domnulu ministru sè-i pórté de nasu.“

** (Vine cium'a.) Din Egiptu se scrie, cà suntemu amenintati de o epidemia nóua, care nu aparuse in Europa de mai multe secole. E verb'a de acea faiméca ciuma négra, care a despoporatu atâte orasie. Principal'a sa simptoma constá in formarea unoru bube, cari odata aparute, nu mai lasa nici o sperantia bolnavului.

** (Unu talhariu pacalitu.) In padurea de la Paleu — langa Dobritínu — cunoscutulu talhariu Dobosiu inaintá cu caruti'a góla catra orasiulu celu mai de aprópe. Be cale elu intelní pe unu omu, care erá pedestru; acest'a lu-rogá sè-lu primésca in carutia. Talhariulu lu-primí. Apoi incepura a conversá. Omulu i spuse, cà dinsulu vine de la téggu, unde si-a vendutu boii cu 150 fl. Talhariulu audíndu acésta,

scóse numai decátu unu pistolu si lu-tinti spre peptulu bietului omu, pretindendu sum'a de 150 fl. Omulu spariatu scóse bancnotele si voi sè i le deie lui Dobosiu, dar ventulu le smulse din manile lui si le duse pe cale inderetru. Talhariulu sarì iute din carutia si fugì dupa bani. Vediendu acést'a plugariulu, dete biciu cailoru si lasà pe Dobosiu acolo cu bani cu totu. Acést'a insedar strigà dupa elu, sè stee, cà elu numai a glumitu, — omulu nu s'a opritu pana la orasiulu celu mai de aprópe. Acolo intrà in cas'a orasiului, si povesti ce a patitu. Cautandu-se uneltele din carutia, acolo se gasì o bitusia a lui Dobosiu, si in aceea 300 fl. Din acésta suma apoi s'a recompensatu si perde-re-a lui.

*** (*O casatoria curiòsa.*) A se casatori la 22 de ani, a-si parasì barbatulu dupa 2 ani, si a-lu regasì dupa o jumetate de secolu, printr'o intemplanepre-vediuta, intr'unu ospiciu de betrani unde a intratu insa-si, acésta a fostu destinat'a Babetei, o adevrata féta a Bohemiei, care se maritase acum 50 de ani, dupa unu bravu tieranu din Praga. Barbatulu seu o iubià fórtè multu si se supuse bucurosu tuturoru capricieloru sale, pe càtu i permitea starea modesta a averii sale. Dar aveà nenorocirea sè nu pórtè uniforma, si Babeta aveà o slabitiune dupa hainele galonate. Acésta slabitiune o duse astu-felu de departe, cà intr'o dí amendoi socii si-parasira domiciliulu conjugalulu si plecara care in cotro. Acésta dura 48 de ani. Apoi la finea lunei lui Marte se regasira la ospitiulu St. Barthélemy din Praga. Barbatulu erà de 84 de ani, dar totu gandeà la Babet'a, si infidel'a suspinà cugetandu cà betranetia este fórtè trista candu este cine-va singuru. Prin câte-va bune consilie, se apropiara din nou si celebrara casatoria de auru in biserica St. Barthélemy in presinti'a unei multimi numeróse ce alergase spre a-i vedé.

*** (*O persóna nu pré saraca.*) „Gazetta“, fòi'a italiana din Cincinnati, face o minutiòsa descriere a persónei dlui Astor, omulu celu mai avutu din Lumea-Nóua. Dlu Astor este de 80 ani trecuti. Posede, numai in cifre rotunde, o avere de 300 miliòne. Apoi este proprietarulu a mai multu de 700 imobile, si originea inavutirii lui este cumperarea de locuri virane, pentru cladiri, de catra tatalu seu. Aceste locuri cari se plateau cu câte o mia de franci pogonulu, atunci candu tatalu dlui Astor le-a cumperatu, acum se potu cumpera de la 2—3 milòne. Gazeta italiana, dupa ce dà aceste relatiuni, spune cà dlu Astor nu are de locu obiceiulu sè dee bani cu imprumutu.

*** (*Bustulu lui Bazaine.*) Bonapartistii au facutu atát'a sgomotu despre afacerea evasiunii lui Bazaine; au scrisu panegiriculu omului care a produtu o armat'a de 150,000 francesi si o fortaretia neluata, in càtu numele lui Bazaine a devenitu celebru. La Londra, la museulu Tussand, museulu figuriloru de céra, s'a espusu ex-maresialulu fugindu din Santa Margareta pe o fringhia rosita in mana. Ori cine póte sè-lu védia pe pretiulu de patru pence. Bazaine este pusu facia cu dóue statue de céra, cari represinta Alsacia si Lorena plangèndu.

Literatura.

* („Gramatic'a romana“) partea sintactica, de I. Manliu, profesoru, a aparutu la Bucuresci.

* (*Dóue diuarie nóue*) a aparutu dílele trecute in Romania. Unulu la Bucuresci sub titlulu „Prevestitoriulu“, — altulu in Craiova intitulatu „Post'a Craiovei.“ Ambele promitu a nu face politica.

* („Convorbirile Literarie“) de la 1 sept. (nr. 6) cuprindu urmatóriele materie: Mandarinulu, Calea robiloru, pasteluri de V. Alesandri, — Juratorii, studiu de A. D. Xenopolu, — Domniti'a si Robulu, balada de N. Gane, — Apostolu Margaritu si scolile romane de peste Dunare, de Apostolu Margaritu, — Lupt'a bróscelor cu siórecii, atribuita lui Omer, trad. de I. Caragiani, — Poesii din odele lui Anacreon, de S. G. Vèrgolici.

* (*Dlu M. Eminescu*) doctorandu in filosofia, fu numitu provisoriu bibliotecariulu alu bibliotecii centrale din Iasi.

* (*Unu „Abcdaru turco-romanu“*) a aparutu la Rusciucu, de Constantinu Petrescu, institutorulu scólei romane din Silistria. Acestu opu e primul in felulu seu in literatur'a nóstra.

* (*Scrisóri fórtè pretiòse*) fure descoperite de catra doi membri ai academiei francese, dnii Ch. Boyet si abatele Duchesne, cari dílele trecute s'au rentorsu din resaritu. A nume ei au gasitu in archivele de la Athos si Salonichi mai multe pagine ale epistoleloru scrise de St. Pavelu, date din Cesarea, — apoi treidieci si trei de pagine din evangeliulu lui St. Mateiu, aceste din urma sunt scrise cu argintu pe pergamentu rosu. Afara de aceste dinsii au descoperitu in Thesali'a inscriptiuni inca neunoscutu, mai multe notitie despre Homer, Demosthene, Aeschines si Thucidide, manuscripte din opurile lui Sofocle si Menander.

Teatru.

⌘ (*Dlu I. D. Ionescu*) si chinesisulu seu Acz-czi, sosindu la Bucuresci, voru dà si acolo o represintatiune teatrala.

⌘ (*Ernestu Rossi*) renumitululu dramaticu italianu, in noemvre éra-si va vini cu societatea sa la Budapesta.

⌘ (*Atentatu in contra unui teatru.*) La 12 sept. teatrulu orasianescu din Triestu erà sè devina préd'a unui complotu, de cumva planulu infernalulu nu se descoperià inca de timpuriu. Planulu erà astu-felu pregatitu, incàtu aprindiendu-se gazulu, teatrulu ar fi explodatu. Investigatiunea s'a inceputu.

⌘ (*Ce este teatrulu.*) Noulu diuarulu din Craiova, „Oltenia“ publica unu articolu a supra teatrului, din care estragemu urmatóriele síre: „Scól'a si biserica sunt fórtè mari institutiuni; dar scóle au si barbarii; temple au si popolii cei mai inculti; teatre se vedu numai la natiunile civilisate. In Greci'a antica si in Itali'a antica tóte urbele de óre care insemnate aveau teatrele loru; si Greci'a fu invetiatori'a, si Itali'a dóm'n'a lunei. Nu vomu cercetá déca teatrulu fu caus'a séu efectulu ilustrării unei tiere si maririi celeilalte; e de ajunsu a scí, cà numai natiunile luminate au posedatu si posedu acésta institutiune; e de ajunsu a observá, cà numai unde au esistatu teatre s'au nascutu geniuri, séu numai unde au fostu geniuri s'au edificatu teatre; coea ce probéza, cà teatrulu intra multu in cultur'a omului. Teatrulu este scól'a multímei care n'a avutu mijlóce sè se instruceze; este petrecerea cea mai nobila, instructiva si utila a poporului.

Intr'insulu orizontele ideiloru lui se largesce; intr'insulu si-corege moravurile si si-le imblandisece; in elu simtiemintele lui se desvólta si se innaltia.“

Industria si comerciul.

|| (*O processiume curioasa.*) O fôia americana povestesece urmatóri'a intemplantare: In orasiulu Wallstreet dilele trecute se vediu pe strada o jidana bebrana si vr'o 5 copii ai ei. Mam'a si copiii mergeau, ducédu fla-care unu afisiu mare de cuprinsulu urmatóriu: „5000 de dollari jefuiti prin bancarii Utley si Dougherty. Eu am depusu la bancarii acestia 5000 de dollari. Mai tardfu dinsii au facutu falimentu, transcriindu-si averea pe numele socieloru lor, si asié eu cu copiii mei am ajunsu la sapa de lemn. Indurative de sórtea nóstra fatala!“ In scurtu timpu apoi o multime de ómeni se adunara in giurulu ei si alu copiloru, incátu trebuí sè intrevina politia.

|| (*Unu nou ramu de industria*) incepe a se incetatién prin Ungari'a. Nesce siarlatani din straintate ambla de mai multe septemani prin orasiile mai mici, vendiendu diplóme de doctoru de la universitatile germane, americane si danese. Se díce cà multi ómeni au si intrebuintiatu ocaziunea de a deveni cu bani putíni doctori, si astu-felu o multime de barbieri, bacani, fotografi au ajunsu doctori. Universitatea din Budapesta s'a adresatu catra ministeriu pentru oprirea acestei insielatiuni.

|| (*Telegrafu.*) De óre-ce in timpulu bólei din urma a lui Garibaldi nu erá comunicatiune telegrafica cu insul'a Caprera, si informatiunile despre starea sanetátii lui se primiau tardfu, apoi guvernulu Italiei a decisu d'a instalá unu cablu telegraficu intre Caprera si Sardinia, stabilindu in insul'a d'antáiu statiune telegrafica, esclusivu pentru Garibaldi.

Tribunale.

| (*Advocati noi.*) DD. St. Ioanovicu, I. Budintianu si M. Ungureanu depusera censur'a de advocatu cu succesu imbucuratoriu.

| (*Cum si-a batutu némtiulu nevést'a.*) Cetimu in „Rom.“: Unu cetatian: din suburbiulu Fünfhaus (Cinci-case) la Viena — devotatu discipulu alu lui Bachus si Gambrius — intr'un'a din seri se luá la cërta cu soci'a. Lucrurile ajungédu mai departe, amóftulu si-apucá de picioru copilasulu de trei luni care dormia in léganu, si servindu-se de dinsulu ca d'o arma, si-batú femei'a pana candu o vediu lesínata pe pamentu. Dupa trecere de mai multe díle, ranele-i sunt inca próspete, ér iubitorulu sociu si parinte si-ascépta sentinti'a la 'nchisóre. — Cátu despre copilu...

| (*Unu obiceiu orientalu.*) Este sciutu cà in Indii si in cea mai mare parte din Orientu se usitéza de indigeni a se descultia spre a manifestá mai multu respectulu lor. Pana asta-di advocatii indieni se presentau desculti inaintea tribunaleloru din coloniele franceze. Sunt câte-va luni de candu dlu Pounoutamby, advocatu indigenu fórt bogatu, se presintá inaintea tribunalulu din Pondichery incaltiatu cu

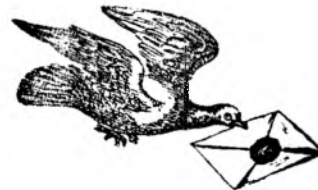
ciorapi si pantofi. Presiedintele i observá acésta; advocatulu respunde, ca e liberu a purtá costumulu care i place. Tribunalulu inse lu-condamnă cu interdictiunea, fiindu cà a comis unu actu nerespectuosu inaintea justitiei. Dlu Pounoutamby a facutu intrebarea urmatórie inaltei curti de casatiune: Unu indianu, incaltiatu europenesce, face unu actu nerespectuosu nedescultiandu-se inaintea persónelor pe cari trebuie a le respectá? Curtea, delibérandu déca unu legistu indianu are dreptu a pledá incaltiatu séu nu, a decisu: Unu legistu nu póte fi fortiatu a fi unu descultiu.

| (*Litera legii in Anglia*) In Hyde Park Terrace se vede o casa ornata la estremeitate cu o cusca de sticla. Istori'a acestei cusce este destulu de curioasa si probéza câtu de multu englesii sunt stricti observatori ai literei legii. Unu englesu, luandu de socia pe o veduva cu mai multi copii, declarase cà acestia sè stee in casa sa atátu timpu câtu va stá si elu. Candu murí, copii i imbalsamara corpulu, lu-asiediara in cusca de sticla ce se vede la Hyde Park si declarara ca tatalu lor vitregu continua a locuí intr'ins'a. Ceea ce e mai frumosu, e cà mostenitorii pledara si perdura procesulu, fiindu cà englesulu nu dí-ese: Cátu voui stá intr'ins'a viu.

Economia.

△ (*Inundările din America*) au causatu pagube pan'aci necalculate inca. Astu-felu se comunica c'o vijelia si o infióratoria inundatiune a cotropitu in Pensilvania drumulu de feru, stradole si depositele de marfuri; podurile au fostu rupte si stanci enorme rostogolite pe strade. Au peritu multime de ómeni. Asemenea in districtele Woodsrún si Sawmillrún desastrelu au fostu ne mai pomenite si-au peritu vre 100 persóne. Pittsburg e inundatu p'o intindere de 25 miluri impregiuru. Centrulu orasiului a scapatu, pe candu suburbiile sunt cu totulu devastate. Cele mai mari perdiri au fostu in Alleghany City, unde au peritu 200 persóne. O vijelia, cu trasnete si plóia, a stricatu in Ohio (Kentucky) drumurile de feru, podurile si recoltele. („Rom“)

Post'a Redactiunii.

Aurulu. Acusi i vomu face locu. Pana atunce rabdare. Salutare!

Despre poesi'a romana. Vomu vedé mai tardiu. Déca vomu avé timpu. Trebuie se-lu prelucramu. Asié e unu ce fórt primitiv. Séu lucra-lu dta. Sterge totu, si lasa numai ide'a din urma. Despre aceea se scrii apoi unu articulu nou.

Aradu. Dlui T. P. Ti-amu respunsu in scrisóre particularia.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1874. Callea tierrei nr. 39.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.